

Dzisiaj trochę z innego rejonu, w sumie nie aż tak bardzo odległego od naszego Będzina, a mianowicie z Pustyni Błędowskiej.

KRÓTKI ZARYS MIEJSCA

Pustynia Błędowska to obszar położony w obrębie Jury Krakowsko-Częstochowskiej w południowej części Polski. Pustynia ta jest największym w Polsce i jednym z trzech największych w Europie obszarów lotnych piasków. Określenie "pustynia" odnosi się jednak w tym wypadku jedynie do topografii terenu, gdyż obszar ten jest tworem antropogenicznym, powstałym w wyniku działalności człowieka. Powstała ona w wyniku wyrębu lasów w wiekach średnich na potrzeby ówczesnych hut srebra i ołowiu. Następnie erozja wietrzna dopełniła dzieła uruchamiając piaski na terenach zrębów zupełnych – wyrębów prowadzących do wyniszczenia ekosystemu lasu. W przypadku Pustyni Błędowskiej spotykamy się z jednym z przykładów waloru antropogenicznego, który stanowi, w tym wypadku, wartość dodaną w krajobrazie Jury Krakowsko-Częstochowskiej. W ostatnim czasie sprawą zarastającej i zanikającej pustyni zainteresowały się władze lokalne. Przy pomocy funduszy unijnych oraz państwowych, podjęto starania, aby przywrócić terenowi jego sztuczny stan, co stanowi ewenement na skalę światową. Pustynia Błędowska jest specyficznym przykładem atrakcji sztucznego krajobrazu. W ramach rewitalizacji obszaru, przed rozpoczęciem usuwania krzewów i drzew, mają zostać przeprowadzone prace saperskie. Związane jest to z długoletnim wykorzystywaniem pustyni jako poligonu wojskowego, na którym przeprowadzano ćwiczenia strzeleckie. Obecnie, jedynie północny fragment, wykorzystywany jest przez wojsko do ćwiczenia skoków spadochronowych. Wszelkie prace rewitalizacyjne mają zostać ukończone na przełomie roku 2013 i 2014. W przyszłości planowane jest utworzenie na terenie pustyni ścieżek edukacyjnych oraz centrum informacji.

Walory przyrodnicze, wyjątkowość miejsca oraz jego niewielka odległość od dużych ośrodków miejskich, sprawiają że Pustynia Błędowska ma potencjał, aby poszerzyć ofertę Jury Krakowsko-Częstochowskiej w zakresie atrakcyjnych miejsc dających możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu. Obszar ten wpisuje się w obraz Jury jako miejsca doskonałego dla rozwoju turystyki popołudniowej i weekendowej dla mieszkańców konurbacji górnośląskiej oraz aglomeracji częstochowskiej i krakowskiej. Wymaga on jednak stworzenia odpowiedniego zaplecza obsługi ruchu turystycznego. Osobliwość Pustyni Błędowskiej jako ekosystemu unikalnego w skali Europy, a także wyjątkowość przedsięwzięcia jakim jest przywracanie terenowi jego sztucznego stanu – uznanego za walor – skłoniły autora opracowania do podjęcia tematu możliwości wykorzystania potencjału tego miejsca. Ma ono według niego predyspozycje, aby stać się równie ciekawym punktem na trasie zwiedzania Jury Krakowsko-Częstochowskiej co Ojcowski Park Narodowy, Jezioro Porajskie czy Zamek Ogrodzieniec w Podzamczu. Opracowywanej koncepcji autor postanowił nadać nazwę POLSTYNIA. Pustynia Błędowska to Polska Pustynia, twór osobliwy w skali Polski i Europy. Przyjęta nazwa ma przypominać o

unikatowości tego miejsca.

KONCEPCJA

Przedmiotem opracowania prezentowanej tutaj pracy dyplomowej autorstwa mgr inż. arch. Marcina Czekaja jest koncepcja urbanistyczno-architektoniczna kompleksu turystycznego na terenie Pustyni Błędowskiej zlokalizowanej w gminie Klucze w województwie małopolskim. Koncepcja ta obejmuje kierunki zagospodarowania obszaru pustyni jako przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowej. W jej skład wchodzi nowoprojektowane trasy turystyczne (piesze, rowerowe i konne) uzupełniające i rozwijające dotychczasową sieć szlaków turystycznych, a także towarzyszące im obiekty obsługi ruchu turystycznego świadczące usługi na różnych poziomach. Obiekty obsługi ruchu turystycznego 4-ego stopnia to elementy małej architektury, obiekty 2-ego i 3-ego stopnia to niewielkie kubatury dające schronienie i miejsce odpoczynku turystom, natomiast obiekt 1-ego stopnia to tzw. "MATKA" – główne zaplecze obsługi turystycznej projektowanego kompleksu. Wspomniana "MATKA" to ośrodek edukacyjno-wypoczynkowy mający stanowić wyróżnik projektowanego założenia oraz mieszczący w sobie funkcje dopełniające i poszerzające ofertę kompleksu: zespół hotelowy, zespół edukacyjny, zespół wystawienniczy, zespół konferencyjny, zespół monitoringu badawczego i inne. Wszystkie nowoprojektowane elementy mają stworzyć spójny i jednolity system obsługi ruchu turystycznego w obrębie Pustyni Błędowskiej, pozwalający na rozwój turystyki popołudniowej i weekendowej na omawianym obszarze.

Celem opracowania była próba stworzenia atrakcyjnego miejsca do wypoczynku popołudniowego i weekendowego dla mieszkańców konurbacji górnośląskiej oraz aglomeracji krakowskiej i częstochowskiej. Intencją jest wykorzystanie potencjału unikatowego obszaru, w skali Polski i Europy, jakim jest Pustynia Błędowska. Teren w kontekście innych atrakcji Jury Krakowsko-Częstochowskiej nie jest znany szerszym grupom turystów, został wręcz zapomniany. Wynika to z braku odpowiedniej bazy, pomysłu na wykorzystanie tego obszaru. Prowadzi to między innymi do nieodpowiedniego wykorzystywania pustyni jako miejsca do jazdy quadami, samochodami terenowymi czy też motocyklami crossowymi. Tego typu niekontrolowane praktyki mają destrukcyjny wpływ na florę pustyni oraz jej unikatowe formy geomorfologiczne.

Podjęcie tematu zagospodarowania Pustyni Błędowskiej przez autora ma na celu przypomnienie o tym osobliwym obszarze, który wymaga promocji, a także wskazanie prawdopodobnej opcji wykorzystania miejsca, przez to ochronę jego wartości przed nieodpowiednim użytkowaniem i dewastacją. Ma również zwrócić uwagę na konieczność dbania o ten unikatowy ekosystem i uchronienia go przed całkowitym zaniknięciem – losem jaki spotkał Pustynię Starczynowską (okolice Bukowna w woj. małopolskim). Projekt obejmuje zróżnicowany program funkcjonalny zawierający funkcje edukacyjne, wystawiennicze, hotelowe, rekreacyjne i inne, skierowane do różnych użytkowników, tak turystów jak i mieszkańców okolicznych miejscowości. Poza atrakcją turystyczną i miejscem

rekreacji, obszar ten ma również docelowo pełnić funkcję godnego uwagi miejsca spotkań i wypoczynku.

PODSUMOWANIE

Z mojego punktu widzenia jako bezstronnego obserwatora, pomysł wydaje się ciekawy. Może forma swą treścią przypomina trochę scenariusz z filmu science-fiction ale takie było zamierzenie docelowe autora. Kubatura, która w formie kilku kostek jakby spadła z innej planety wbija się odważnie w ten dziewiczy obszar. Sam osobiście zwiedzałem podobny obiekt będąc w Irlandii - [Cliffs of Moher Visitors Centre](#), z tym że tam obiekt wbił się w skałę w jednego z najpiękniejszych klifów, jakie widziałem w życiu. Tutaj mamy do czynienia bardziej z krajobrazem księżycowym, co autor podkreśla śmiałą kolorystyką, sugerując tajemniczość i zagadkowość tego miejsca.

Koncepcja intrygująca, wzbudzająca dyskusję, może w jakimś elemencie znajdzie kiedyś odbicie w ginących piaskach Pustyni Błędowskiej. Kto wie...

Prezentowane tutaj praca została opracowana, jako praca dyplomowa w 2014 roku i obroniona na Wydziale Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

Autor : mgr inż.arch. Marcin CZEKAJ

Promotor Pracy Dyplomowej : dr hab. inż. arch. Jan PALLADO, prof. nzw. w Pol. Śl.

Konsultant Pracy Dyplomowej: mgr inż. arch. Piotr ŚREDNIAWA

wyświetleń: 682

Share this:

WhatsApp

Print